

HER ER NRKs NAZI- FILMER

— Vi holder nå på med året 1945 og er på det nærmeste ferdige med registreringen av disse nazistiske ukerevyene. Noe lenger ut på vårparten regner vi med å ha en komplett oversikt over begivenhetene i okkupasjonstida sett gjennom tyskernes øyne, sier lederen for film- og billedarkivet i NRK, Tedd Johansen. — Denne registreringen omfatter også navnene på en stor del av de som kan identifiseres på filmene.

— **Hvorfor i all verden registrerer NRK disse navnene, er dette den spede begynnelse til NRKs eget sentralarkiv over gamle nazister?**

— Vi gjør det først og fremst for å unngå feil ved å henge ut uskyldige mennesker eller folk som kanskje har gjort opp med sin nazistiske fortid. I enkelte tilfeller er det nødvendig for oss å ta kontakt med noen av dem som deltar for å innhente tillatelse til å sende bestemte sekvenser.

Kun for NRK

De 52 000 metrene er utelukkende til bruk for NRK selv. Dette er ikke noe nytt hovedarkiv hvor forskere, journalister og andre kan hente informasjon om okkupasjonsårene. NRK har kjøpt bruksretten fra Norsk Film, og den akter de å benytte seg av.

Dermed disponerer kringkastingssjefen et stort og verdifullt kildemateriale fra den andre verdenskrig.

— Det er vel likevel ingen hemmelighet at man kan omgå NRK ved å oppsøke engelske og tyske filmarkiver. Dette er tyskernes egne filmopptak, og mye er bevart etter krigen. Det var på denne måten den svenske filmprodusenten Bjørn Fontander hentet scenene med paraderende nazister og jødiske flyktninger. NRK hadde på forhånd gjort det klart at han ikke ville få slikt materiale til filmen, forteller Tedd Johansen.

Stort ansvar

— **NRK er klar over det store ansvar som ligger i å sitte inne med så mye brennbart stoff, og vi har strenge regler for hva vi slipper gjennom til fjernsynsfilmer, sier Johansen.**

— Helt generelt kan jeg si at vi stort sett bare frigir scener fra masseoppbud, møter og andre arrangementer der enkeltpersoner

ikke kan gjenkjennes.

— Barn av nazister har et klart krav på beskyttelse, men hvor gamle skal folk være før de må stå til ansvar for sine handlinger? Landssvikoppgjøret ga ett svar, men var dette det riktige? En rekke mennesker har også ordnet opp i sine forhold fra krigen — hvilke krav på beskyttelse har de?

— Ledende politikere og framtrepende personer i tysk tjeneste har neppe krav på den samme beskyttelse. De stilte seg selv i offentlighetens søkelys, mener Johansen.

Arbeidstjenesten

— I omtalen av de 52 000 nazimetrene med film, virker det som om arbeidstjenesten er slått i hardtkorn med nordmenn i regulær nazistisk tjeneste. Er ikke NRK klar over at en rekke norske ungdommer ble kalt inn til denne tjenesten høyst ufrivillig, og neppe kan anklages for å ha vært nazister?

— **Vi er fullstendig klar over denne forskjellen og kommer selvfølgelig ikke til å framstille ungdommene i arbeidstjenesten som nazister som presenterte spade i stedet for gevær. Men dette var i tyskernes egen «Arbeit macht frei»-ideologi og en del av helhetsbildet.**

Film og historie

— Debatten den siste tida om filmene fra okkupasjonstida stiller også interessante spørsmål om film som historisk kildemateriale, sier Tedd Johansen.

— NRK står samlet bak avgjørelsen om ikke å frigi scener fra nazistisk virksomhet der enkeltpersoner kan gjenkjennes, men det er helt på det rene at en rekke tilgjengelige skriftlige kilder gir slike opplysninger.

— Vi bør snart få en avklaring på hvor filmen står som historisk dokumentasjon, mener Johansen.

— Forskere har ikke adgang til dette materialet mer enn andre, uten ved kringkastingssjefens spesielle tillatelse.

— I Sverige har de bygget opp filmarkiver som er tilgjengelige?

— Inntil videre må vi henvise forskere til engelske og tyske arkiver. NRK har ikke kapasitet til å fungere som noen utlånssentral i denne sammenhengen, sier Tedd Johansen.

Alexander Lange
23-3-1949?
112699
ALEXANDER LANGE
Redaktør — Sakfører
Telef. 46 71 43
Ullevålsvn. 102A — Oslo

*Til
Havardstad
R. S. hr.*